

Patchwork-sportsdragt

af Birgitta Schelske

Inger Johnson

FRA KRINOLINE TIL SHORTS

Sportstøj fra 1860-1950

Århus amtscentral 1983, 55 s. ill.

I 1981 blev en nimåneders langtidsledighedsstilling slået op af museet i Den Gamle By i Århus. Tanken med stillingen var, at man ville lade den valgte ansøger indsamle gammelt fritidstøj og sportstøj til museet. Den svenskfødte akademiker Inger Johnson, der bl.a. har historie som fag, fik jobbet. I forbindelse med indsamlingen kom man på den idé, at skoleelever også kunne få glæde af arbejdet. Århus amtscentral blev kontaktet, og efter Inger Johnsons anvisninger blev der syet efterligninger af de indsamlede sportsdragter til emnekassen: „Sportstøj fra 1860-1950“, og i tilknytning hertil blev hæftet „Fra krinoline til shorts“ udarbejdet som lærervejledning for folkeskolens små klasser og som elevhæfte for folkeskolens ældste og gymnasiets yngste klasser. Emnekassens sportstøj og hæftet kan nu anvendes i undervisningen i fx håndarbejdstimer, emneuger og temalæsning, og meningen er, at materialet skal skabe perspektiv til fortidens idræts- og samfundsforhold. (Ovenstående oplysninger er indhentet telefonisk fra Århus amtscentral og Den Gamle By).

Hæftet er trykt i A4-format. Af de 55 sider er ca. to tredjedele billeder og resten tekst. I den første tredjedel af teksten er hovedvægten lagt på samfundsudvikling og kønsmoral i forhold til sport og sportstøj. I de sidste to tredjedele på sportstøjets udvikling inden for badning/svømning, gymnastik og fodbold.

„En forudsætning for arbejdet har været en indsamling af sportstøj, som indgik i mit arbejde. Indsamlingen tog halvdelen af den tid jeg havde til rådighed.“

Citatet stammer fra forordet, som foruden denne oplysning kun meddeler, at der er tale om et langtidsledighedsjob i Den Gamle By, og at forskelligt billedmateriale herfra var tilgængeligt under arbejdet. Inger Johnson fortæller ingen steder i hæftet, hvad hun agter at gøre – hvordan og hvorfor – og

jeg er overbevist om, at såvel lærere, elever som andre potentielle læsere ville være tjent med at vide lidt om hendes mål, midler og metode. Det ville lette gennemlæsningen. Under denne mistænker man til tider Inger Johnson for selv ikke at have gjort sig disse tanker klart, og man ærgres gang på gang over den grundlæggende mangel på sammenhæng og harmoni, som teksten lider under.

Patchwork

Inger Johnson har gode intentioner og indfaldsvinkler, men fat i alt for mange tråde til så kort et værk, og hun forfalder til at væve først lidt med den ene så med den anden tråd. Resultatet bliver en mærkværdig „patchwork-sportsdragt“, som man ikke rigtig kan blive klog på eller af. Betegnelsen „halvfærdigt arbejde“ er desværre dækkende for dette projekt, der ellers behandler et i sig selv spændende emne.

Forfatterens beskrivelser af sportstøjet fungerer bedst, hvor hun formår at inddrage kvindesagens historie og samfundsudviklingens afsmitning på klædedragten på en relevant måde. Men lyspunkterne er få og sproget generelt dårligt, som fx s. 16:

„Dengang gik kvinderne med korset. Det havde til formål at gøre taljen så snæver som muligt. Hvis det blev brugt ihærdigt deformede det kvindens ribben. Bagpå over enden, havde hun en pude, tournuren. Foran blev brystet fremhævet. Hun kom på den måde til at se ud som en and, hvilket var idealet.“

Normalt betragter man billeder og tekst som en helhed, men i dette projekt belyser de to enheder ikke hinanden, og som læser vil man få mest ud af at benytte hæftet som en slags historisk billedbog.

I afsnittene om de tre store sportsgrene har Inger Johnson da også selv valgt (?) at lade billederne være den primære formidler. Teksten er i hvert tilfælde så spækket med citater, især fra Illustreret Tidende, at forfatteren kun anes i baggrunden. Det ses især i fodboldafsnittet og virker temmelig uinspirerende. Læserens frustration bliver total, fordi konstellationen af citater, billeder og påstande næsten aldrig gøres til genstand for konklusioner og vurdering.

Tværfagligt emne

Der er sikkert mere end en grund til, at hæftet ikke er faldet så godt ud, og det er ikke anbefalelsesværdigt som undervisningsmiddel i dets nuværende form. Som sagt er det et interessant emne, der er blevet behandlet, og det kunne være spændende at se, hvad en anden eller måske Inger Johnson selv ville få ud af at lave et mere dybdegående og gennemarbejdet projekt med fokus på sportstøj.

Personligt tror jeg, at der kunne skabes et flot og populært værk om mennesket og dets forhold til kroppen, som aldrig vil blive uaktuelt. For lige som mennesket altid har elsket gode historier, har det altid elsket at se sig selv afbildet. I perioden fra 1950-1985 er billedmedierne, sportstøjsindustrien og de åbenlyst narcissistiske idrætsgrene, som fx bodybuilding og workout, ekspanderet kraftigt. Denne periode er af mange flere grunde spændende, og bør derfor være med i et evt. nyt værk.

Vores nutids normer er selvfølgelig skabt af historien bag os, og bl.a. af myten om syndefaldet, hvor vi billedlig talt fik bukserne på. Frigørelsesprocessen fra myten er uendelig lang, men nogle vil sikkert påstå, at vi er frigjorte og, at vi i dag har fået et mere naturligt forhold til den nøgne krop. Det er sikkert også en del af sandheden, men er nutiden ikke også bærer af et paradoksalt forhold til kroppen? Vi afslører mere og mere af naturens værk, men på en anstrengt og unaturlig måde!

Et værk om idrætstøj gennem de sidste hundrede år, kunne blive et alsidigt og omfattende værk, og skulle det laves som undervisningsmiddel, er emnet velegnet til at blive læst på tværs af fagene i fx gymnasiet.